

Volkverhaalcollectie verhuist van Tilburg naar Amsterdam

Meertens Instituut verwerft Collectie Sinninghe

De Brabantse verzamelaar en publicist voor zijn J.R.W. Sinninghe Instituut te Breda (foto Bas Roodnat, Tricht)

De collectie Nederlandse volksverhalen die Jacques Rudolf Willem Sinninghe (1904-1988) sinds 1955 verzamelde als oprichter van de Stichting tot Codificatie van de Nederlandse Volksverhalen kwam na zijn pensionering in 1977 voor omgerekend een kleine 40.000 euro in bezit van de Provincie Noord-Brabant. De verzameling verhuisde eerst naar het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant en vervolgens in 1986 naar de Bibliotheek van de Universiteit van Tilburg. De Collectie Sinninghe werd daarmee onderdeel van de Brabant-Collectie van Tilburg University.

De verzameling van Sinninghe bestaat uit tienduizenden sagen, legenden en sprookjes. Gezien het nationale en wetenschapshistorische belang van zowel verzamelaar Sinninghe als zijn collectie werd in 2011 besloten om zijn materiaal in eeuwigdurende bruikleen over te brengen naar het Meertens Instituut te Amsterdam, het nationale instituut voor Nederlandse taal en cultuur. Het Meertens Instituut beheert in het archief de grootste collectie volksverhalen in Nederland, en werkt sinds 1994 aan digitale ontsluiting via de Nederlandse Volksverhalenbank. In 2011 zijn aan het Meertens Instituut ook projecten gestart om de invoer van Nederlandse volksverhalen - inclusief context-informatie - in de database verder te automatiseren.

J.R.W. Sinninghe, die zijn carrière als journalist en publicist begon, is vooral beroemd geworden door zijn populaire provinciale volksverhalenboeken, die hij vóór en in de Tweede Wereldoorlog samenstelde. Het betreft acht lijvige delen voor Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Holland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Dankzij de pro-Duitse hoogleraar Jan de Vries kreeg Sinninghe in en kort na de Tweede Wereldoorlog, van 1941 tot 1947, een aanstelling aan het Meertens Instituut (dat toen nog de Volkskundecommissie van de KNAW heette).

Sinninghe schreef er onder andere aan de enige nationale catalogus die er ooit van volksverhalen is verschenen in Nederland, maar wel in het Duits: *Katalog der niederländischen Märchen-, Ursprungssagen-, Sagen- und Legendenvarianten*. (1943). Met name deze catalogus, evenals enkele wetenschappelijke artikelen, verschaftte hem internationale bekendheid. Het materiaal waar Sinninghe in deze periode mee gewerkt heeft, maakte al deel uit van de Meertens-collectie.

Na de Tweede Wereldoorlog raakte Sinninghe in de Nederlandse wetenschappelijke wereld in ongenade wegens zijn lidmaatschap van de Kultuurkamer en zijn culturele collaboratie, zeker in de ogen van wetenschappers als P.J. Meertens en J.J. Voskuil. Sinninghe slaagde er evenwel in om in 1955 te Breda een eigen instituut op te richten. Dit instituut beoogde weliswaar verzamelaarwerk ten behoeve van het Nederlandse volksverhaal, maar concentreerde zich toch vooral op het Brabantse cultuurgoed. Sinninghe vatte daarbij Brabants op in de meest brede betekenis van het woord, zodat hij ook kon profiteren van vele Vlaamse publicaties op dit gebied. Vanaf de jaren zestig mengde Sinninghe zich weer in internationale kringen van etnologen en volksverhaalonderzoekers, en werd hij lid van de SIEF (Société Internationale d'Etnologie et de Folklore) en de ISFNR (International Society for Folk Narrative Research). Bij het brede publiek bleef Sinninghe vooral bekend als schrijver van volksverhalenboeken en publicist van artikelen, onder andere in het blad de *Jeugdkampioen* van de ANWB. In dergelijke publicaties bewerkte hij zijn materiaal op literaire wijze voor een breed publiek zonder al te veel scrupules ten aanzien van de wetenschappelijke nauwkeurigheid of context.

De Collectie Sinninghe herbergt 45 laden met in totaal zo'n 45.000 uitgetypte systeemkaarten en 29 verhuisdozen vol verhalen. Hierbij zit ook een kleine collectie met bandopnamen van vertellers die Sinninghe bezocht heeft. Het geluidsmateriaal zal op verzoek van de Brabant-Collectie met spoed gedigitaliseerd worden.

Langzaam maar zeker begint het besef door te breken dat J.R.W. Sinninghe weliswaar een enigszins dissidente, maar in historisch opzicht toch belangrijke speler is geweest op het gebied van de volkskunde en het volksverhaal, al is het maar omdat hij met zijn publicaties voor een groot publiek mede het panorama heeft geschetst van wat thans als immaterieel erfgoed gezien wordt. De Collectie Sinninghe is voor het Meertens Instituut een omvangrijke volksverhalenverzameling van historisch belang die in het archief kan worden opgenomen.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Theo Meder, Meertens Instituut (020-4628558 / Theo.Meder@meertens.knaw.nl) en/of Jos Kuijlen, Brabant-Collectie / Tilburg University (013-4662442 / j.a.m.kuijlen@uvt.nl)

